

מסורת הש"ס

מועדי ה' נאמרו. כוליה מפרש לקמיה: **מועדי ה' לריזין קידוש.** שהיו מקדשין את החדש על פי הראייה ומתוך כך מתקדש מועד זמנו שלפי עיצור השנה ועיצור החדשים המועדים מתעצבין אצל המועדים עממן לא היו מקדשין כי אם החדשים כדמין ברה"ק (דף כד.) לגבי קידוש החדש שאז צית דין אומר מקודש

וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש שנאמר אשר תקראו אותם קרי ציה אתם ומרי יומני מקודש מקודש נפקא לן מדמכיו מקראי קדש וי שהיו מקדשין את החדש על פי הראייה וחו מיקון המועדות וקדושתן: **שנים** **זרעים** **אונה** **לריכה** **קידוש.** כעין שמקדשין המועדות על ידי קידוש ראשי חדשים אין מקדשין אחד בשנת להיות שביעי שלו שנת אלא לעולם יום שביעי שנת הוא בלא קידוש ציה דין ונפקא ליה מדמכיו מועדי ה' ימירא דמאי למיכתב אלה אשר מקראו אותם מקראי קדש. שנת זרעית קרי לשנת משום דכל מועדות נמי כתיב בזה שנת שנתון הלכך קרי ליה שנת זרעית שמקודשת וצאה משעת ימי זרעית דשנת ראשונה כתיב זו זרעית שור ארץ קדש: **אונה** **גבי מועדות.** **מועדי ה' לריזין מומחין.** ולא מקדשי בג' הדיוטות כהפרת נדרים ולא ביחוד מומחה כהפרת נדרים אלא בשלשה מומחין כדלפנין זרעית השנה [כנה] אין לן מומחה בישראל יומת ממשה רבינו וקאמר ליה רחמנא עד דליכא אהרן בחדן דכתיב ויאמר ה' אל משה אל אהרן וגו' החדש הזה לכם כנס מומחין ואין צית דין שקול ומוסיפין עליהם עוד אחד: **פנו הסם.** זמם' שהותרו שטנים כי נקט לה: **שאלוין.** שאפי' מי שיש לה היתה שאלת אלא לבייש את השאלות מחמת שאין לה כדלמרי' במסכת תענית (דף לא.) צת מלך שאלת מצת כהן גדול כי יום שנתו זו לוחות האחרונות. כדתיא

הגהות הב"ה

(א) נגמ' דבי יוסי בר נתן הוה גמיר: (ב) רשב"ם דיה מועדי ה' ובי מדמכיו מקראי קדש ודחו תוקן המועדות וקדושתן כשהיו מקדשין את החדש על פי הראיה (ג) ד"ה יום שנתו ובי עשה עד מ' יום ובי לילה מלמדי: זכאי: (ד) תוב' ד"ה יום שנתו ובי ע"ז אלף ופרוטותיה ה' ראוי למות בכל שנה: (ה) בא"ד שלל היתה שמה לפני הדיבור אלא בשבוע שאף כי לא חתמלי כהלא ידעו: (ו) בא"ד ונראה ל"מ לפרש לפי מדרש:

מוסף תוספות

א. ושבת בראשית נפקא להו ממושבותיהם דלכרי' שבת בראשית אינה צריכה קידוש ב"ד, ומשמעות דרשין איכא בינייהו, רמב"ם. ב. שחרה לילא ספקא קמי קוביה וידע היה שנבטלה הגזירה. ויציאל. ג. [וזה דבר כל חימה האין מיתרמו בכל שנה חמשה עשר אלף ויש שיש לא פחות ולא יותר. ס. ד. שלא מתו חמשה עשר אלף ופרוטותיה בכל שנה אלא בארבעה עשר אלף ויש שיש שמה יותר ויש שיש שלא מתו כיכ כפי שנה שיהיו ויש שהיו בו שנים, ולא היה יוצא לחפור ח'ה' שנה שהחלי לריכס בשנת הששים. ס.

רבינו גרשום

שבת בראשית לא נאמר. משום הכי קרי לה שבת בראשית כדתיב וישבת ביום השביעי ומשמע של שבת זו (ז) שבת בראשית ויש שבתות אחרות כדתיב ביום האשון וישבת שבת ועוד כתיב וישבת שבת הארץ וגו' וישבת של יום הכפורים ועוד כמה שבתות לפי עניינן אבל שבת בראשית היתה לכל השבתות: מועדי ה' צריכין קידוש בית דין. דכתיב אשר תקראו אותם מועדי קדש שמעברין את החודש של השנים ומקדשין זמנים: שבת בראשית אינה צריכה קידוש. משום דכתיב וישבת ימים שבת אלה: מועדי ה' צריכין מומחה. לקדשין: ביחוד מומחה. הא אין מומחה בו הדיוטות: ויש שנתנו בו לוחות האחרונות. חשב מיום שנכתבו הלוחות וכן ארבעים וארבעים יום עד יום הכפורים: מאי דרש. והתירו לראו זה בזה והתירו כל חטוב נחלה: (ז) קודם מתו מדבר.

(א) אולי י"ל ותשמה על שנת זו נקראו כל השבתות שנת תשמיש: (ב) נראה ל"ל עד שלל מ' מומחין לא היה ידוע עד שנה של פ' שהיו ומו דמכיו פ' ה'

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קבא.

ושבת בראשית אינה צריכה קידוש בית דין. ואם תאמר דבסוף פרק קמא דקידושין (דף לו.) נפקא לן מדמכיו מושבותיהם דלמרי' התם מושבות דכתב רחמנא גבי שנת למה לי אינטי' ס"ד אמרנא הואיל ובעינא דמועדות כתיבא מיבעי קידוש צ"ד כמועדות קמ"ל ויש לומר דרשא דהתם אמר

מועדי ה' נאמרו שבת בראשית לא נאמרה בן עזאי אומר מועדי ה' נאמרו הפרת נדרים לא נאמרה ר' ה' יוסי בר נתן (א) גמיר לה להא מתניתא ולא ידע ליה לפרושה אול בתריה דרב ששת לנהרדעא ולא אשכחיה אול בתריה למוחזא אשכחיה אומר ליה מאי מועדי ה' נאמרו שבת בראשית לא נאמרה אומר ליה מועדי ה' צריכין קידוש בית דין שבת בראשית אינה צריכה קידוש בית דין סלקא דעתך אמינא הואיל ובתיבי גבי מועדות תיבעי קידוש בית דין כמועדות קא משמע לן מאי מועדי ה' נאמרו הפרת נדרים לא נאמרה מועדי ה' צריכין מומחין הפרת נדרים אינה צריכה מומחין והא ראשי הממות כתיב אומר רב חסדא אומר רבי יוחנן ביחיד מומחה תנן התם אומר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל בחמשה עשר באב וכיום הכפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו ב'שלמא יום הכפורים יום סליחה ומחילה יום שנתנו בו לוחות אחרונות אלא חמשה עשר באב מאי היא אומר רב יהודה אומר שמואל יום שהותרו שבטים לבא זה בזה מאי דרש ז"ה הדבר דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה רבה בר בר חנה אומר רבי יוחנן יום שהותר שבט בנימין לבא בקהל דכתיב ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה מאי דרש ממנו ולא מבנינו רב דימי בר יוסף אומר רב נחמן יום שכלו בו מתי מדבר דאמר מר עד שלא כלו מתי מדבר לא

שחור [אלא] שאז כי אימתלי סיהרא ידעו שפסקה גזרה מעליהם ועוד מה שמחה היא שקדמו למות מאשמתקד והכתיב (שמות כג) את מפסר ימך אמלך ועוד אם מיהרו למות מאשמתקד א"כ לא מתו בני ששים אותן שהושלחו לכן עשרים שנה צערת יאיאם שלך תלה בך שנה לפי שהיו בני כ' צלמאוס ונראה ל"מ (א) לפי מדרש איכה שיהיו מיהרו למות אלא בשנה אחרונה ציטל מהן הגזרה ושאלו מהן כ"ו אלף ופרוטות אותן שהיו ראוין למות בשנה אחרונה כמו שמצינו במזוקיה דכתיב (מלכים ב) לו לציטך כי מת אתה והאריך לו הרבה (א) ויהא דכתיב (במדבר כ) ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון היינו מאותן שראוין למות קודם שנבטלה הגזרה דכלב ויהושע היו בני ארבעים בשלוח מרגלים כדפרישית לעיל (ד' קז: ד"ה מכאן) אי נמי בתחלה נגזר אפי' על בני כ' צלמאוס ולצוקן ריחם עליהם הקצ"ה ולא מתו אלא אותן שהיו בשעת גזרה לכל הפחות בני עשרים וחדש שחדש בשנה אחרת חשבו שנה ולא יום אחד כדלמרי' (מסכת פרה פ"א מ"ג) גבי פלגם של חדש שלל אינו לא שנה ולא איל וישאלו שנה אחרונה כל אותן שהיו בני כ' צלמאוס (א) הכי נמי אשכחן דלילוג קן וכו' כי גר יהיה וזעך מיתאך לא זכו ועבדו וענו אותם וכו' והמאך אמי שפיר דמשום חמשה עשר אלפים ופרוטות שהיו לשנה לא נתייחד הדיבור עד חמשה עשר באב של שנה אחרונה שהיו ראוין למות והיו עניינן בך עד דלימתלי סיהרא ומה שהקשה ר"מ לפירוש הקוטרס למה נשמה הדיבור שנה ויותר י"ל נמי שאין השכינה שורה לא מתוך עצמות וכן היו עניינן לפי שפורין למות באותה שנה והא דנקט נמי חמשה עשר אלפים ופרוטות לאו על כל שנה ושנה קאמר אלא רוצ השנים ומהו קשה על פירוש רבינו שמואל דלמה חפרו קברים בשנה אחרונה כיון שמאשמתקד מתו כל אותן שהיו ראוין למות שכל אחד היה יודע עצמנו שלא היה מנן עשרים ועד ששים מפקדי משה והאריך:

שבעה

שנה של גזירה נשלמו, קצבו אותו הדור לאותו היום י"ט (שם). דאמר מר בר. לפיכך י"ט ה' (שם).

עין משפט
גר מצוה

ל' א מ"י פ"א מהל קידוש
החם ה' ה':

תורה אור השלם

1 ודבר משה אל ראשי
המדות לבני ישראל לאמר
זה הדבר אשר צוה יי:
במדבר ל ב
2 זה הדבר אשר צוה יי
לבנות צלפחד לאמר לשב
בעיניהם תהיה קדש
אך למשפחת משה אביהם
תהיה קדש:
במדבר לו 1
3 ואיש ישראל נשבע
במצפה לאמר איש מפני
לא יתן בתו לבנימין
לאשה: שופטים כא א

מוסף רש"י

מועדי ה' צריכין קידוש
ב"ד. דכתיב אשר מקראו
אותם מועדות (נדרים שם).
שבת בראשית אינה
צריכה קידוש ב"ד.
דחילא וקשה מלילי (שם).
בבלי לבן שאולין. שטון
שאלתו זו מו ספלי עשירות
כדי שלא לבייש כי (תענית
כז). יום שנתנו בו לוחות
אחרונות. כ"ו צמח יד
משה מן הכה חלה ויכר
את הלוחות, ובי"ח שכן את
הנגל וכן את הפסעים
ועלה למות, נשמה שם
שמונים יום, ארבעים יום
עמד בתפלה, דכתיב (דברים
ט) ותתפלל לפני ה' ארבעים
יום וארבעים לילה, וארבעים
יום עמד בכרמל, חשבו
היו צמח ועד יום הכפורים
הוא וכל חמשים יום, י"ב
שמינינו מתחמו דואר חסד
ושלש אפד וי"ט דלילי הרי
ע"א וי' חמשי הרי פ'
יום, וילל שם כפור השלם
בגד ליל על י"ח מתח דלא
היה בחושבניה, דלא נפק
ליה ככר בשעה שעה, שהא
היו להו פ' שלמין לילה
וי"ט, ויזכר יום כפור יד
שאל פ' חמשי, ואותו היום
נקבע ליום כפור, להודיע
שחלל ויהיה על הרעה
אשר דבר לעשות לעמו, ועל
כן נקבע ליום כפור כי
תמשיך, כן שמעתי (תענית
כז). שהותרו שבטים לבא
זה בזה. דלמנא חסר וכל
בת וירשת חלה וגו' ובמי
לא חסר חלה ממנה למתו
אחר כי איש צמחלו דעקן
בני ישראל ועמד והתירו
דבר זה בחמשה עשר באב
זה, שהיו כולו חלה כגון
(שם). דכתיב שבט בנימין
לבא בקהל. לישא נשים,
לפי שמענו ישראל מלחנא
לס דכתיב בשפטים (שם).
ממנו. מיעוט הוא, דכתיב
איש ממנו לא יתן בתו
לכפור, כל גזרי אלא מהם,
אבל מצינום לא גזרי (שם).
יום שכלו בו מתי מדבר.
דחילא כל ארבעים שנה שהיו
במדבר, בכל ערב חשעו כל
האין הכרח יולא ואומר לאו
לכפור, והיה לא אחד ואחד
יולא ויחפר לו קבר וישן בו,
שנה ימות קודם שיחפור,
עמד חסר יולא וקודם
יצלח חיים מן המהם, וכל
שהיו בו נפש חיים היה
שנה יולא, וכל שנה היו
עושין ק, ובשנת ארבעים
שנה עשו לחמור עמד כולן
חיים, ויון שאלו קן חמשה
ואחר שנה טעניו חמשה
המדות, חסרי שבת כדתיב
בגלית עד ליל חמשה עשר,
וכיון שאלו שנתמלה הלגה
ולא מת אחד מהם, ידעו
שחשבו חסר מיוון ויכר מ' בר.
לפיק י"ט ה' (שם).